REISBRIEVEN

DOOR ARNE GARBORG

Geautoriseerde vertaling door
PROF. DR. H. LOGEMAN

(Vervolg)

I. Te Laat.

(Van mijn eerste tocht naar Parijs).

Enfin, eigelik ging die hele boel mij niet aan! Ik had mijn billet, de kondukteur te Antwerpen had mij zelf in de trein gezet, en alles wat wij dus te doen hadden, was te zorgen dat ik er ook kwam. Maar e· was iets anders waar ik mij wat ongerust over maakte. Zij hadden gehoord dat ik „comprend pas" zei, en ze hadden mij dus Frans horen praten. Stel nu dat ze 't eens in hun hersens kregen mij een kondukteur of een stationchef op mijn nek te sturen of de een of ander *die werkelik Frans kende*? Hoe zou ik 't dan klaar spelen?

Maar 't geluk wou dat er niemand te vinden scheen te zijn die zich met een Fransman durfde meten. Ik werd hoe langer hoe kalmer. En dan dat andere, dat niet in orde scheen nou ja, erger dan dat ik over moest stappen zou 't wel niet zijn.

Zie je, daar had je 't al. Te Rotterdam geloof ik was 't, kwam de kondukteur en haalde mij er uit; toen stopte hij mij in een andere trein en ik dacht: zie zo, klaar is Kees!

Wij spoorden verder en verder; 't land was vresel k vlak, soms leek het één uitgestrekte watermassa. Maar het was donker en ik kon niet alles onderscheiden.

Zo ongeveer half een stopte de trein. „Alle uitstappen! Laajde," riep de kondukteur. Laaje? dacht ik en werd weer bang. Nam mijn bagage en ging de trein uit. Ik kwam de stationchef tegen. „Amsterdam?" vroeg ik. „Neen, dit is Leiden," zei hij. „Gaat deze trein dan niet naar Amsterdam?" „Neen, die gaat niet verder," zei de man.

Nu begreep ik wat „Laaje" aldoor betekend had. Die lui hadden gelijk gehad. O, die beroerde kerels, daar in Antwerpen.

Maar met dat al moest ik daar blijven. En de stationchef was een goede vent, hij gaf mij een man mee om mij een dak boven mijn hoofd te bezorgen. Het liep tegen enen: heel Leiden sliep. Geen ziel op straat; nauweliks een lichtje ergens achter de ramen. Wij liepen maar door, over bruggen en langs de grachten, schelden hier en daar aan, maar werden niet opengedaan. Wij hoorden 't klokkespel op de torens spelen, ontmoetten de nachtwacht en vonden eindelik een hotel waar de lui op waren. Twee enorme Leidenaars zaten daar nog voor de deur een toddy te drinken. Daar kreeg ik dan een kamer en sliep als in mijn eigen huis.

En wie nu denkt dat ik nooit op kan staan 's morgens is dom als een paard of een kameel. Om half zes was ik al weer op, lang vóór de knecht kwam om mij te wekken en tegen zeven uur ging de trein, met mij aan boord. En ik had nu zoo'n heerlike tocht in die morgenlucht en met die morgenzon door dat vette, vlakke Holland dat ik eerlik gezegd blij was dat alles zo raar gelopen was.

En over een uur zou ik in de Noorse boot zitten.

Toen wij aankwamen nam ik een witkiel en zei dat ik naar het „Norwegische Dampfschiff" moest. „All right," zei hij.

Wij gingen op weg, dwars door Amsterdam. Een verwonderlike stad. Zo ouderwets en Hollands en welgesteld en burgerlik. En zo raar gebouwd. Alle huizen in die ene zelfde oude, soliede, hollandse stijl. En huis aan huis, zo dicht naast elkaar als ze maar konden, met de smalle kant naar de straat, gesloten en ernstig, en heel boven aan de hooge gevels afgerond als kronen. Dwars door de hele stad al die grachten waar je ook keek, met eindeloze reien bomen aan beide zijden. Bijna overal waren de straten zeer nauw, maar er was heel wat leven te bespeuren. Een ononderbroken stroom van kalme grote, rustige mensen die hun zaken hadden maar die er uit zagen alsof ze 't heel goed hadden. Soms leken ze op Engelsen, vond ik, soms op Noren. Hoe langer ik liep, des te beter beviel de stad mij, dat was nog eens een stad met een eigen karakter en niet als Antwerpen eigelik niet meer dan een weinig interessante poging om Parijs na te bootsen.

Mijn witkiel was een aardige kerel die van een praatje hield. Toen hij hoorde dat ik uit Noorwegen kwam, begon hij Noors te praten. Hij was matroos geweest en had veel op Noorse schepen gevaren. Hij was van allerlei op de hoogte, en wist alles af van die Noorse boot die 's middags gaan zou, zei hij. Er was geen twijfel meer: de zaak was in orde.

Ik kon Europa vaarwel zeggen. Dat was heel plezierig, maar aan de andere kant was ik ook nog wel graag een tijdje gebleven. Maar 't werd tijd dat ik naar huis ging. De paar uur die ik nog tot vanmiddag had zou ik gebruiken om de stad nog eens aan te zien, — dat was nog een pleziertje in 't vooruitzicht. Beroerd dat ik zo weinig geld meer over had. Enfin, mijn reis zou ik kunnen betalen als ik te Kristiania aankwam.

De boot lag niet aan de wal. Dan was die zeker al in de voorhaven. Dus gingen wij naar 't kantoor. Een oud solied Hollands huis, even als al die andere, ouderwetse opschuiframen, helderwitte gordijnen, welstand, welstand van onderen tot boven. Ingang als naar een kelder. Dan weer een brede steile, donkere trap op en toen waren wij er. Een groot, raar, donker kantoor, laag van verdieping, heel eenvoudig gemeubileerd, echte ouderwetse welstand. Ik vroeg waar ik de boot naar Noorwegen kon vinden. En zij antwoordden dat die al weg was! *Weg*!? Ja, vannacht. Een dag eerder dan gewoonlik. Anders natuurlik altijd 's Zaterdags, alleen deze keer eens niet, heel toevallige omstandigheden, moest naar 't droogdok, en moest dus een dag eerder vertrekken. De volgende boot ging a. s. Zaterdag.

Dank U wel.

En daar stond ik.

Nu, er zat niet anders op, dan moest ik zien naar Hamburg te komen. Daar vandaan ging er morgen een boot. Maar 't geld? Ik rekende na en zag dat ik nog 22 à 23 gld. in Hollands geld had. Meer bezat ik niet. En daar zou ik niet ver mee komen.

„Wanneer is er een trein naar Hamburg?" vroeg ik mijn kruier.

„Hoe laat is 't?" vroeg hij. „Bijna half negen," antwoordde ik.

„Ja, dan gaat-ie nu," zei hij. En juist kwamen wij bij een draai zodat wij tot op 't station konden zien. „All right," zei hij, en knikte: zie je, daar gaat-ie.

Ik had 't wel gezien. De trein rolde vrolik en statig 't station uit.

Dat begon de spuigaten uit te lopen. „Wanneer gaat de volgende trein?" vroeg ik. „Vanmiddag om 5.40." „Niet eerder?" „Nee." „Ben je daar zeker van?" Ja, dat wist hij absoluut zeker.

Maar ik geloofde 't toch nog niet. Ik nam hem mee naar een „Skandinavisk hotel" en daar keek ik het spoorboekje na. Ja, de man had gelijk. Geen trein voor van middag.

Maar dat was een ekspres, — m. a. w. géén derde Klasse, en ik zou dus tweede moeten nemen. Ik vroeg wat dat k tte. Wel, een 17, 18 gulden.

Dat kon ik niet geloven. Ik ging naar 't station en vroeg naar de prijs — een billet tweede klasse naar Hamburg kostte 22 gulden vijftig.

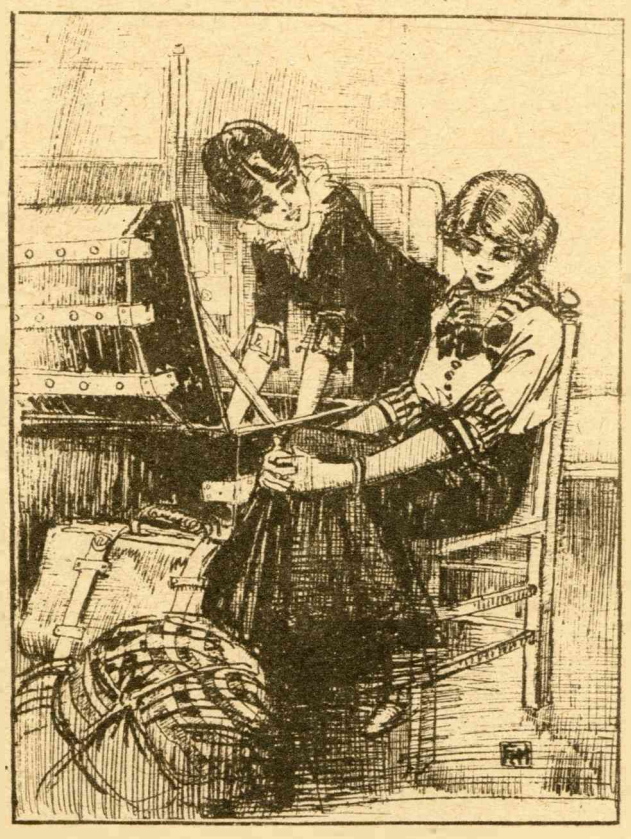

ILLUSTRATIE UIT: GAME AND SET.

Onze medewerkster Cissy van Marxveldt, onzen lezeressen en lezers reeds genoegzaam bekend door haar bijdragen in ons blad, heeft zoo pas bij A. W. Sijthoff's Uitg.-Mij., een nieuw meisjesboek uitgegeven, getiteld „Game and Set", dat alom gunstig is beoordeeld. Wij zouden dit leuke boek, dat zich uitnemend leent om als geschenk te dienen voor oudere meisjes of jonge vrouwen, gaarne in breeden kring verspreid zien, omdat de boeiende inhoud, vol humor en afwisseling, den geest op gansch onschuldige wijze aangenaam onderhoudt en verfrischt. De prijs kan voor niemand een beletsel zijn: keurig door Frans Hogerwaard geïllustreerd kost het slechts f 2.40 ingenaaid en f 2.90 in fraaien band.

Dat was alles wat ik in deze wereld bezat! Zo zou ik te Hamburg aankomen als een bedelaar zonder een cent op zak.

En ik had honger. Te Leiden had ik een kop koffie gehad met een paar beschuitjes of zo iets, dat was alweer lang geleden, nu moest ik wat meer solied voedsel in mijn lijf trachten te krijgen.

't Beste zou zijn telegrafies om geld te vragen; bij de een of andere bank hier. Maar... te twee uur waren de banken gesloten en 't was zéér de vraag of ik vóór tweeën antwoord zou kunnen krijgen.

Dan zat er niets anders op dan naar de konsul te gaan, hoe vervelend zo iets ook is. Ik had altijd horen-zeggen dat als de nood aan de man komt en men zijn papieren in orde heeft, dan was er bij je konsul wel geld op te nemen. En ik had mijn papieren in orde en de nood was aan de man.

Ik ging de stad door en zocht 't Noorse konsulaat op. Na enig zoeken vond ik 't: „Svenska och norska Konsulatet" stond er op de deurpost.

Het kantoor was niet zo groot als ik verwacht had. Net als je de deur in kwam stond je voor een soort toonbank dwars door de hele kamer heen; daarachter stond een in 't zwart geklede bleke meneer die een paar kapteins hielp. Iets verder was een half hoge wand met een deurtje — daardoor kreeg ik iemand in 't oog die bij een lessenaar zat te schrijven.

De meneer in 't zwart bij de toonbank had blijkbaar alle tijd. Hij stond aantekeningen te maken en te schrijven in bevolkingsregisters of zo iets, maakte onder de hand een praatje en was er blijkbaar op uit zijn werk goed te doen. Wel, de konsul zit daar zeker bij die schrijftafel, dacht ik en wilde naar binnen gaan. Maar met voorname kalmte zei de zwart geklede: „blijft U maar zitten. Ik zal U dadelik helpen." Dus was die dan de konsul? Dat had ik niet gedacht. Hij had wel wat beleefder kunnen zijn. De man beviel mij maar half.

Eerst liet hij mij een tijdje staan; eindelik vroeg hij mij plaats te nemen. Ik keek eens om mij heen. Bij 't raam stond een kleine stoel in een hoekje weggekropen alsof ie 't land had. Ik ging er op zitten. 't Duurde niet lang of ik vond't hier ook vervelend.

Ik had honger en was slaperig en boos en voelde mij nerveus als „de dag na 't feest." Zodra ik 't geld gekregen had zou ik wat gaan eten, misschien wel ook nog even naar een hotel om wat te slapen.

Aha, — zo zag de Svenska och Norska Konsul er dus uit! Een deftige meneer. Zo erg deftig dat de helft al te veel geweest was. Wat een verschil met de Franse ambtenaarswereld, wat ik daar van gezien had. Een breed, ietwat scheef gezicht, en bleek bij 't blauwe af. Een wijde magere mond, snor à la Kaiser Wilhelm, maar koolzwart en gekruld en als dicht op de huid gekleefd. Een lange scheve neus. Hij leek eigelik op een Duitse handelsjood. — —

Nou ja, hoe hij er uit zag deed er minder toe, hij zou per slot van rekening wel een aardige kerel blijken te zijn. Voor die kapiteins gaf hij zich heel wat moeite. Weer een aantekening en weer wat schrijven, dan een praatje, vriendelik, gezellig, waardig als een vader en met een eindeloos geduld. Plotseling kwam een klein meisje binnen, zo een 12—13 jaar, povertjes maar netjes gekleed, lief en bedeesd; hij gaf haar wat geld. Het dochtertje van een arme weduwe, zei hij, die hij zich aangetrokken had; die hadden 't heel arm, — niets om van te leven. Ik werd bijna aangedaan. En op zulk een man kon ik mij hier boos zitten maken. — Nu, — tegen mij was hij nu niet zo heel beleefd geweest. Maar zo heel erg fijn zag ik er nu ook niet uit. Hoewel mijn boord toch schoon was. En ik was geschoren en dat jasje van mij was toch ook 't beste wat ik mij veroorloven kon, mijn mansjetten had ik nog maar eens aangehad en mijn schoenen glinsterden dat men er zich in spiegelen kon. Menigeen die op 't konsulaat kwam om geld zou er minder fijn uitzien.

Enfin, na een half uur nam hij eindelik afscheid van de kapiteins. Nog een praatje over alles en nog wat voor hij ze liet gaan. Toen een hartelike hand tot afscheid de een na de ander. En met zijn kleine koude ogen die van vriendelijkheid schitterden, keek hij ze na. . . . . .

En toen was 't eindelik mijn beurt.

Ik verklaarde wat ik wou. Vertelde van die boot waardoor ik voor de gek gehouden was en hoe lam ik er aan toe was. Toen gaf ik hem mijn kaartje en liet hem mijn pas zien. Daar stond op te lezen wie ik was en wat ik was en dat ik vrij en onverlet passeren mocht en beleefd behandeld moest worden in Denemarken, Duitsland, Frankrijk, Engeland, België en Nederland.

Nu was ik in Holland en zat lelik in de misère. Hier in de stad kende ik geen ziel, ik moest nog vandaag naar huis omdat ik toch al veel te lang uit was geweest, en of 't konsulaat nu zo vriendelik wou zijn en mij 100 Reichsmark lenen — ik durfde aan een konsulaat al niet minder vragen — zo zou ik over Hamburg naar Kristiania kunnen komen.

De zwartgeklede keek mijn pas eens door, toen hief hij zijn lelike snuit op en hield een speech.

Als iemand in 't buitenland reist, zo sprak hij, moest hij 't zo weten in te richten dat hij niet in last kwam.

En hij vond verder dat als iemand in 't buitenland reisde, moest hij reizen op eigen kosten en niet op die van 't konsulaat.

Ik stond hem aan te staren en vroeg mij af of de kerel misschien een grappenmaker was, die mij even een poets wou spelen.

Maar daar zag 't niet naar uit. Met steeds groter ernst herhaalde hij die woorden van wijsheid en per slot van rekening maakte hij zich zo warm dat hij met een sterk Duits aksent ging praten. Hij was zeker lang van huis geweest.

Ietereen kon wel kommen und segge: ich sit in moeilikheden; ich moet geld haben, maar tat ging 't gonsulaat nicht an. 't Konsulaat had daar meer wie genoeg peroerdigheit fan. Hier kwam jan en alleman, en allesammen moesten ze geld haben, dat was een peroerde poel en als ik dacht dat 't op de weg van 't konsulaat lag om geld te geven aan mensen die, . . . aan lui, die . . . mensen die hun reis niet konden betalen, dan vergiste ik mij lelik.

Hij staarde mij met zijn kleine stekende ogen tot in mijn ziel en ik zag hoe hij vond dat hij dit nu eens mooi gezegd had.

Maar dat vond ik nu niet.

Ik zei dat ik niet geld van 't konsulaat *hebben* wou, maar dat ik geld wou *lenen*, dat 't konsulaat terug zou krijgen, zodra ik te Kristiania kwam.

De zwartgeklede trok zijn schouders op.

Kjaa,- — dat zeien allemaal, beweerde hij. Allemaal die hier kwamen wilden geld lenen; 't konsulaat zou 't altijd dadelik terug krijgen, over 8 dagen, over twee dagen, en dan gingen ze weg, en 't konsulaat zaag hen nooit weer en 't geld ook niet. En ze hadden nu genoeg van zulke lui. Daar had 't konsulaat nu al zoveel geld bij verloren dat ze niet meer wilden riskeren. Natuurlik had hij alle vertrouwen op mij, zei hij, maar ik moest 't nu zelf maar trachten klaar te spelen. 't Konsulaat was geen bank, 't konsulaat had niets te doen met lui die . . . die . . . zo kwamen; dat moest ik nu toch zelf „pegrijpen."

Maar dat „pegreep" ik volstrekt niet. Ik kreeg lust die kerel zijn ogen uit te krabben. Hm! geloofde die lelike scheefsmoel dat ik van Kristiania naar Parijs getrokken was, en van Parijs naar Antwerpen en van Antwerpen naar Leiden en van Leiden naar Amsterdam alleen voor 't plezier om 100 Mark uit het „Svenska och Norska konsulatet" te krijgen?

(Wordt vervolgd.)